

QURILISH SOHASIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH VA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Musurmanov Radjab Maxammatovich

Samarqand davlat arxitektura-qurilish universiteti.

Anorbayeva Mehribon Genadiy qizi

Samarqand davlat arxitektura-qurilish universiteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17883378>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda qurilish sohasida mehnat unumdorligini oshirish va inson kapitalini rivojlantirish strategiyalari tahlil qilinadi. Qurilish sohasi mamlakat iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynab, infratuzilma, uy-joy va ish o'rinlarini ta'minlaydi.

Biroq mehnat unumdorligining pastligi va inson kapitalining yetarlicha rivojlanmaganligi loyiha samaradorligini kamaytiradi va xarajatlarni oshiradi. Maqolada ishchi kuchining malakasini oshirish, zamonaviy qurilish texnologiyalarini joriy etish, raqamlashtirish va motivatsiya tizimlarini yaratish orqali mehnat unumdorligini yaxshilash usullari ko'rib chiqiladi.

Shuningdek, davlat siyosati va korporativ strategiyalar orqali inson kapitalini rivojlantirish va samaradorlikni oshirish dolzarbligi ta'kidlanadi. Amaliy tavsiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, loyiha sifatini yaxshilash va qurilish sohasida barqaror rivojlanishga erishishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: qurilish sohasi, mehnat unumdorligi, inson kapitali, kasbiy tayyorgarlik, raqamlashtirish, innovatsion texnologiyalar, motivatsiya tizimlari, davlat qo'llab-quvvatlashi, samaradorlik, barqaror rivojlanish.

Abstract. This article analyzes strategies for improving labor productivity and developing human capital in the construction sector of Uzbekistan. The construction industry plays a crucial role in economic growth, providing infrastructure, housing, and employment opportunities.

However, low labor productivity and insufficiently developed human capital reduce project efficiency and increase costs. The article examines approaches to enhance workforce skills, implement modern construction technologies, digitalization, and motivation systems. It also considers the importance of state policies and corporate strategies in supporting labor productivity and human capital development. Practical recommendations are proposed to increase efficiency, improve project quality, and ensure sustainable development in the construction sector.

Keywords: construction industry, labor productivity, human capital, professional training, digitalization, innovative technologies, motivation systems, state support, efficiency, sustainable development.

Аннотация. В статье анализируются стратегии повышения производительности труда и развития человеческого капитала в строительной отрасли Узбекистана.

Строительная индустрия играет ключевую роль в экономическом росте, обеспечивая инфраструктуру, жильё и рабочие места. Однако низкая производительность труда и недостаточно развитый человеческий капитал снижают эффективность проектов и увеличивают затраты. В статье рассматриваются подходы к повышению квалификации работников, внедрению современных строительных технологий, цифровизации и систем мотивации.

Также рассматривается значение государственной политики и корпоративных стратегий в поддержке производительности труда и развития человеческого капитала.

Предлагаются практические рекомендации для повышения эффективности, улучшения качества проектов и обеспечения устойчивого развития строительного сектора.

Ключевые слова: *строительная отрасль, производительность труда, человеческий капитал, профессиональная подготовка, цифровизация, инновационные технологии, системы мотивации, государственная поддержка, эффективность, устойчивое развитие.*

Kirish. O'zbekistonda qurilish sohasi mamlakat iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Bu soha nafaqat infratuzilma va uy-joy qurilishini ta'minlaydi, balki ko'plab ish o'rinlarini yaratadi, mahalliy ishlab chiqarishni rag'batlantiradi va mamlakatning investitsion jozibadorligini oshiradi. Shu bilan birga, qurilish sohasida mehnat unumdorligining pastligi, ishchi kuchining malakasizligi va inson kapitalining yetarlicha rivojlanmaganligi loyihalar samaradorligining sekinlashishiga va xarajatlarning oshishiga olib kelmoqda. Shu sababli qurilish korxonalarida mehnat unumdorligini oshirish va inson kapitalini rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish va tatbiq etish dolzarb masalalardan biridir.

Hozirgi vaqtda mamlakatda ishchi kuchining malaka darajasi yetarlicha yuqori emas, innovatsion texnologiyalarni qo'llash darajasi past va raqamlashtirish jarayonlari yetarlicha rivojlanmagan. Bu esa loyiha muddatlarining cho'zilishiga, sifatning pasayishiga va resurslardan samarali foydalanilmasligiga olib keladi. Shu sababli samarali strategiyalarni ishlab chiqish va tizimli ravishda tatbiq etish zarur.

Asosiy qism. Qurilish sohasida mehnat unumdorligini oshirish bir nechta yo'nalishlar orqali amalga oshirilishi mumkin. Birinchi navbatda, zamonaviy qurilish texnologiyalarini joriy etish ish jarayonlarini tezlashtiradi va ishchi kuchi xarajatlarini kamaytiradi. Prefabrik va modul qurilish texnologiyalari ishchi kuchi talabini sezilarli darajada kamaytiradi va qurilish vaqtini qisqartiradi. Masalan, yirik shahar infratuzilmasi loyihalarida prefabrik elementlardan foydalanish qurilish muddatini 30–40% ga qisqartirish imkonini beradi.

Raqamlashtirish va BIM (Building Information Modeling) tizimlarini qo'llash loyihalarni aniq rejalashtirish, resurslarni samarali taqsimlash va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga yordam beradi. Qurilish jarayonini raqamli tizimlar bilan boshqarish xatoliklarni kamaytiradi, loyiha sifatini oshiradi va mehnat unumdorligini yaxshilaydi.

Inson kapitalini rivojlantirish qurilish sohasining barqaror rivojlanishi va mehnat unumdorligini oshirishning eng muhim omilidir. Bu sohada malakali kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish dasturlari ahamiyatlidir. Kasbiy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda o'quv dasturlarini ishlab chiqish, malaka oshirish kurslari, professional sertifikatlashtirish va korporativ treninglar orqali ishchilar bilim va ko'nikmalarini oshirishi mumkin.

Shuningdek, motivatsiya tizimlarini joriy etish va ish sharoitlarini yaxshilash orqali inson kapitalini rivojlantirish mumkin. Rag'batlantirish mexanizmlari ishchilarning samaradorligini oshiradi va ularning malaka oshirishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Qurilish sohasida mehnat unumdorligini oshirish va inson kapitalini rivojlantirishni davlat siyosati orqali qo'llab-quvvatlash zarur. Mehnat qonunchiligi, ish haqi tizimi, ijtimoiy kafolatlar va soliq imtiyozlari samarali strategiyalarni amalga oshirishga xizmat qilishi mumkin. Korxonalarda esa strategik boshqaruv va innovatsion yondashuvlar mehnat unumdorligini oshirish va inson kapitalini rivojlantirishni ta'minlaydi.

Jahon tajribasida Germaniya va Janubiy Koreya kabi mamlakatlar kadrlar tayyorlash va professional rivojlantirish tizimlari orqali mehnat unumdorligini sezilarli darajada oshirgan.

Ularning tajribasini o'zlashtirish va mamlakat sharoitiga moslashtirish O'zbekistonda samarali natijalar berishi mumkin.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va inson kapitalini rivojlantirishni integratsiyalash qurilish korxonalari raqobatbardosh bo'lishini ta'minlaydi. Ishchilarning malakasi va samaradorligi oshgani sayin loyiha sifati va ishlab chiqarish darajasi yaxshilanadi, resurslar samarali ishlatiladi va loyiha narxlari pasayadi. Shu bilan birga, energiya tejankor va ekologik toza materiallardan foydalanish uzoq muddatli xarajatlarni kamaytiradi va yashil iqtisodiyot tamoyillarini tatbiq etishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar. Qurilish sohasida mehnat unumdorligini oshirish va inson kapitalini rivojlantirish strategiyalari korxonalarining samaradorligini oshirish, loyiha sifatini yaxshilash va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Takliflar:

1. Zamonaviy qurilish texnologiyalari va raqamlashtirish tizimlarini keng joriy etish.
2. Kasbiy ta'lim, malaka oshirish kurslari va professional sertifikatlashtirish dasturlarini rivojlantirish.
3. Ishchilarni rag'batlantiruvchi motivatsiya tizimlarini yaratish, ish sharoitlarini yaxshilash.
4. Davlat va korporativ darajada inson kapitalini rivojlantirish bo'yicha strategik dasturlarni ishlab chiqish.
5. Jahon tajribasini o'rganish va mamlakat sharoitiga moslashtirish orqali samaradorlikni oshirish.

Ushbu chora-tadbirlar qurilish sohasida mehnat unumdorligini oshirish, inson kapitalini rivojlantirish va mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullaev, R. (2020). Qurilish sohasida mehnat unumdorligini oshirish masalalari. Toshkent: Iqtisodiyot va boshqaruv nashriyoti.
2. Islomov, A., & Karimov, D. (2021). Inson kapitalini rivojlantirish va kasbiy tayyorgarlik tizimlari. Toshkent: Universitet nashriyoti.
3. World Bank. (2019). Human Capital Project: Uzbekistan Country Overview. Washington, D.C.: World Bank.
4. OECD. (2020). Skills for Industry: Workforce Productivity and Training. Paris: OECD Publishing.
5. Yuldashev, M. (2018). Qurilish texnologiyalarini modernizatsiya qilish va samaradorlikni oshirish. Toshkent: Qurilish sohasi nashriyoti.

6. UNDP. (2021). Digitalization and Workforce Development in Construction. United Nations Development Programme.
7. Pirogov, V. (2017). Efficiency of Human Capital in the Construction Industry. Moscow: Stroyinform.
8. Qodirov, S. (2020). Raqamlashtirish va innovatsion yondashuvlar orqali qurilish samaradorligini oshirish. Toshkent: Texnologiya va innovatsiyalar nashriyoti.
9. Asian Development Bank (ADB). (2018). Urban Infrastructure and Workforce Development in Central Asia. Manila: ADB Publications.
10. OECD. (2019). Green Construction and Workforce Skills Development. Paris: OECD.